

बर' / BODO
(मावथारनो गोनां) / (COMPULSORY)

सम थिखानाय : थाम घन्टा

Time Allowed : **Three Hours**

गासै नाम्बार : 300

Maximum Marks : 300

सोंथि बिलाइनि थिखानाय बिथोन

सोंथि बिलाइखी फिननायनि सिगां गाहायाव होनाय बिथोनखी मोजाई फराय :

गासैबो सोंथिनि फिननाय हो ।

फिननायनि नाम्बारा सोंथिनि उनाव होखानाय दं ।

फिननायखी बर' (देवनागरी हांखो) रावजो आरो सोंथि बादियै हो ।

सोदोबनि थिखानाय बायदियै फिन आरो जुदि सोंथि बायदियै फिननाया गुसुं एबा गोलाव जायो अब्ला नाम्बारखी दाननाय जागोन ।

फिन बिलाइनि आगसिथि बिलाइयाव थानाय लांदां बिलाइखी मोजाई दाननाने होनांगोन ।

Question Paper Specific Instructions

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

All questions are to be attempted.

The number of marks carried by a question / part is indicated against it.

*Answers must be written in **BODO** (Devanagari script) unless otherwise directed in the question.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to and if answered in much longer or shorter than the prescribed length, marks may be deducted.

Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

Q1. ગાહ્યાવ હોનાય આયદાનિ સાયાવ જાયચિજાયા મોનસેનિ રનસાય 600 સોદોબજોં લિર : 100

- (a) ફોરજાચાન્થિ (ગનચાન્થિ) યાવ ન્યાયફાલિકાનિ (Judiciary) ચિફાવ
- (b) આબહાવવા આરી ગાવસુંથા (Self-reliance)
- (c) મુલુકનાઢારિ (Globalization) યાવ રાવનિ ચિફાવ
- (d) ભારતારિ રાંચાન્થિઆરો બેનિ મોગા-મોગિ

Q2. ગાહ્યાવ હોનાય ચોન્દોચ્ચૌ મોજાઢે ફરાય આરો ડનાવ હોનાય સોંથિફોરચ્ચૌ રોચ્ચા, ગેબેં આરો રોજોબ રાવજોં ફિન હો : 12×5=60

મુમનિ નોજોરા ગાન્ધીજીનિ ફાસેં ચોચ્ચથાચ જાદોંમોન માનોના ચિયો જુનાર ગોહોનિ બદલે ગોસોનિ ચોલોચ્ચૌ હાથિયાર મહરે ચાહાયજેન્દોંમોન આરો થેંચ આરો મેસિન ગાનફોરજોં મોગા-મોગિ જુજિનો થાચાય અહિંસાનિ મદદ લાદોંમોન । નાથાઈ સાનનાંગો ચોચાયા બેસો દિ અહિંસાનિ મદદ ચિયો માનો લાદોંમોન ? હિંસાનિ મદદજોં, ચિયો ભારત હાદરચ્ચૌ બ્રિટિશફોરનિફ્રાય ડદાં ચાલામનો હાનાય નઢામોન ને ? નઢાચા, સુબું-સમાજનો ચિયો ગિયાન હોનો સાન્દોંમોન દિ જેબ્લાસિમ જુનાર ગોહોચ્ચૌ માનસિયા ચાહાયગોન અબ્લાસિમ ચિસોરી સુબું ચુંનાયે લાનાયનિ મોનથાઈ થાનાય નઢા । ગિચિ ચાથ્રાયા જાદોં અહિંસાચ્ચૌ લોરચાં આરો રાહાગોથે સુબુંનિ હાથિયાર હોનનાયે, જાયનિ ઑંથિયા જેબ્લા જોંહા થેંચ ગૈયા અબ્લા જોં અહિંસાચ્ચૌ આજાવયો । નાથાઈ ગુબુન ચાથ્રાયા જાચાય અહિંસાચ્ચૌ સુબું જોગાનાયનિ ગુદિ ચુંનાય જાયો; બેયો માનસિચ્ચૌ ગોગો જાનાયાવ હેફાજાચ હોયો ।

બેયો થાર દિ ગાન્ધીજીનિ દૈદેનનાયાચ જેબ્લા ભારતારિફોરા ઇંરાજજોં દાવહા નાંચાય થાદોંમોન, ચિસોરનિ ગોચાંસિનનિ ચુંથિયા જાદોં અહિંસાયા મોનસે હાથિયાર જાયચ્ચૌગોચ્ચૌ આજાવજાદોંમોન માનોના ભારતારિફોરા બ્રિટિશફોરજોં દાવહા નાંચો થાચાય હિંસાચારિ હાથિયારનિ ચાચુ ઇચા સમ્પદ ગૈયામોન । નાથાઈ ગાન્ધીજીઆ ચિદિ સાનનાયચ્ચૌ માનિયામોન । અહિંસાચ્ચૌ ઇંગારનાયે ભારતનિ ડદાંચિ મોનનાયનિ ફાસેં ગાન્ધીજીઆ લોચ્ચા નઢામોન ।

ભારત હાદરનિ ડદાંચિ લુબૈનાયા મોનસે ગેદર થાંચિમોન નાથાઈ બેનિચો ચાંસિન ગેદર થાંચિયા સુબું આચુથાયાવ સોલાયનાય લાબોનાયાસો મોન । સુબુંચ્ચૌ ફોથાય હોનો થાચાય જે થાંચિચ્ચૌ ચિયો જુનાર ગોહોજોં જાફુંહોનો હાયો બે થાંચિચ્ચૌનો સુબુંથિ બેસેનજોંચો જાફુંહોનો હાયો । ગાન્ધીજીનિ ગુબૈ થાંચિયા ગાવનિ હાદરનિ સુબુંફોરનિ દુચુ-ચસ્થચ્ચૌ ફાહામનાયલ' નઢામોન, સુબું માહારિનિ ગેજેરાચ જુનાર આચુચ્ચૌ હોચથાનાયાચોમોન । મુગૈનાય, રાગાજોંનાય આરો ગોચ્ચૌં આબેગ (Passion) ફોરચ્ચૌ

खालि जुनारफोरनि गेजेरावल' मोननो हायो आरो जुनारफोरा बेफोर बादि आबेगजों गावसोरनि बेरेखा हानजाजों मोगा-मोगि जायो । नाथाइ सुबुडा जुनारफोरनिफ्राइ जुदा, बेनिखायनो, बियो गावनि आबेगखौ दबथायनाया गोनांथार आरो गावनि सामफ्रोमबो जिउनि जेंना-जेंसिफोरखौ सुत्तानो थाखाय गावनियाव थानाय गासै सम्पदफोरखौ बाहायनानै लायो, जायफोरखौ जुनारनि गेजेराव मोननो थाडा, नाथाइ सुबुं माहारिनि गेजेरावल' मोननो हायो । सॉलु फैयो दि गान्धीजीआ बेबादि थिराथायाव मानो फैया ? आरो अहिंसानि बाहायथायखौ जायखिजाया गुबुन हादराव जागायजेनालासे भारत हादरावल' मानो जागायखो ? गोबां मानसियानो बेसोंथिनि फिनखौ ऐरै बुंनानै एरायनो नाजागोन दि बेयो जाफलांनाय (By chance) बाश्रामोन । नाथाइ जाफलांनाय बाश्रा बेयो नडामोन । बुंनायमोन दि, सत्याग्रह आरो disobedience खौ मुंदांखा आमेरिकानि सानथौगिरि Thoreau आरो रासियानि पण्डित आरो गेदेमा थुनलाइगिरि Tolstoy मोनहा जोनोम होदोंमोन, बेनि बागै माखासे सुदं' बुंथिनायबो मोननो हायो । गान्धीजीआ थुरो आरो टलस्टय, सानैनि सानथौखौ मिथियोमोन । गावनि हादरावनो गान्धीजीनि आगु अरबिन्दुआ Civil Disobedience आरो हेफाजाव होयै सोमावसारनाय आदनखौ हादराव लाबोखाबायमोन । बेनि बाहायथाया बयनिखुइ सिगां भारत हादराव मानो खालामनाय जाखो ?

फिन्नाया रोखा दि गोसोनि बोलोआ देहायारि बोलोनिखुइ साबसिन, बे सैथोखौ जेसेबां भारतारिफोरा मिथिगौमोन, बेसेबां गुबुन हादरानि मानसिफोरा मिथियामोन । थुरो, टलस्टय एबा एमारसन आरो Roman Rolland मोननि गेजेराव बेबादि सानथौवा जेब्ला जागायदोंमोन, अब्ला बिसोरनि गेजेराव भारतारिसानथौवा नाहेंदोंमोन । Civil Disobedience सानथौसिम दावगा लांनायनि आदबा बे भारत हादरावनो दंखायोमोन आरो बे सानथौसिम बेबादि सुबुडा आवगायलानो हायो जाय सुबुडा भारतारि सानस्रिनि गोहोम मोननाय नडाबा बेबादि साननाय हनाय जेराव भारतारि सानस्रि खान्थिजों सोमोन्दो दड । थुरो आरो टलस्टय मोननि सोमोन्दोयाव सानैजों सोलाय सल जानो हायो । अरबिन्दनि बेलायाव, बुंनो हायो, बिथो थारै सासे भारतारि सुबुं ।

(a)	गान्धीजीनि फासैं मानो भुमा बोखथाव जादोंमोन ?	12
(b)	उदांसि मोननो थाखाय अहिंसाखौ गुबै राहालामा हिसाबै गान्धीजीआ मानो सान्दोंमोन ?	12
(c)	लिरगिरिनि बादिब्ला मानसि आरो जुनारनि गेजेराव मा फाराग नुनो मोनो ?	12
(d)	अहिंसाखौ भारताव मानो बाहायग्रोजेनदोंमोन ?	12
(e)	सोर Civil Disobedience नि सानस्रिसिम सौहैनो हायो ?	12

Q3. गाहायाव होनाय खोन्दोनिफ्राय थाम बाहागोनि से बाहागोजों मोनसे सुंदोब (Précis) लिं । सुंदोबखी नोंनि रावजों लिं । विमुं होनो नाडा :

60

दिनैनि गोदान सुबुनियाव जारिमिन आरो समनि नेम खान्थि फोरनि सायाव जेसेबां गियांन दड एसेबां जानो हागौ आगोलाव बेबादि जेबो मुगायाव मोननो थाडा । गुबै ओथियाव बुंनो थाडोब्ला बिखौ जारिमिनारि 'मानसि' बुडो । मोनसे बिथिजों जारिमिननि मोनदांथिति समानफ्राम ओथिआ "गोदानथि" खो फोरमायो । गेजेर मुगायारि हारिमुबाव दोहोरोमा जेराव मिरू जायगा मोन बेयो लासै लासै उनफिन लांनानै जारिमिनजों गोरोबलांदोंमोन । मानसिया मिथिगानि गेजेराव थाडा नाथाइ बियो जारिमिननि कनटेक्स्ट (Context) यावसो थायो । बे बेलायाव, मोनफ्रोमबो जाथाया जाखांनाय (आगुनि) जाथायजों गोरोबा, जाय आथिखालाव जादों बेयो आगोलाव माब्लाबो जायाखै । मानसिनि लासै लासै जौगा बोनायनि गियांनखी गोदोनि गोकफोरा मिथिया आरो सिनायनो हायामोन । बेयो भारतारि ऋषिफोरनि थाखायबो बेबादिनो सिनायनो मोनै जानानै दडमोन । बेयो समनि जौगानाय महराव नडा, 'चक्र' (cyclic) महराव नोजोर होनायमोन । आगुबाव, 'दोरोडा' मानसि माहारिनि मोनसे बाहागोमाने आरो बेजोंमानासिया गावनि जिउ खान्थि (lifestyle) खौ दैदेननो । दा, जारिमिना मानसिनि इयुनखी थि खालामो आरो मानसिया दोरोंफोरखी नागिरनो थाखाय बै समाव थाफिननांगौ जाबाय ।

नाथाइ बे बाथाया थार दि, दिनै जाय बादि जारिमिननि दबथायनाय (dominance) दड, बेयो आगुबाव माब्लाबाबो गैफेरामोन, बेबो सैथो दि मानसिया सम आरो जारिमिनखौ आंगायबाय । 19थि जौथायाव जारिमिन-सानस्रिया सारब्ब भौमित्य (sovereign) गोहोजों सानखांथि (idea) गोसारो जाय सुबुनि मोन्थाय आरो जौगानायनि रादाबखी लाबोदोंमोन, बेयो जोंनि समसिम फैयै फैयै गावनिनो क्रुवेल पेर'डी (Cruel Parody) याव महर लाफैनाय नुनो मोनबाय । इयुनखी थि खालामग्रा नेम, खान्थि, फरमुलाफोरा दाबो दड, नाथाइ बेनि सायाव 20थि जौथायनि उदखार आरो डिसइलूजनमेन्ट (disillusionment) होखारनाया जोबोर गोहोम दं दि बेयो इयुनाव बन्द खथायावबो माब्लाबाबो थिक जानो हाया । माबादि बे बिगियानारि, जुक्तिसास्त्र, गोगाथाव ओथि गियांन, जायफोरा दिनै मानसिखी गावनो गावनिनो इयुन फासै रैखाथि गैयै, थिउरिया आरो संखिनाय खालामनानै हगार हरबाय ?

बे नडा दि जों मानसि हारिनि इयुनि बागै जेबो मिथि थारा । दिनैनि गोदान मानसिया जारिमिनारि-सानसिजों थुलुंगाखांनानै इयुनि जाथावथावफोरखौ कनसेप्ट्युअलाइजड (Conceptualized) खालामनानै बेनि जोहैनो इयुनि गासै स्पेक्ट्रम (Spectrum) नि नाइबिजिरसालि फसंनो हायो । नाथाइ बे इयुना आथिखालनि गिलु-बालु गिखंथावजों जेबो सोमोन्दो गैया, बबेखानि जों बुंनो हायो जे “जारिमिनारि इयुन” आ आथिखालनि गिखंथावनिफ्राय जोंखौ रैखा खालामनो सोराजिनाय । बेयो जेबो फारागथि खालामा थाखोगैथै गंसे समाजनि सिमां ना रबर्टफोरनि गंसे मेकानिकेल वर्ल्ड (Mechanical world) ! जों नंगुबै समाव थांनानै थायाखै नाथाइ जों सानबोलाउरियारि समावसो थांनानै दड आरो मोनसे गिथाव बिथिडा बेनो दि बे इयुन बिदिन्था दाहाराव, सुबुंनि थैसुला (mortality) आ आखुथाइखौ बोखारबाय मानोना सुबुडा गावनि थैनायखौ गिनानै इयुनि बुल्लियाव जायगा लानानै थाबाय ।

बेखौ गोदान मुगानि मोनसे पेराडॉक्स (Paradox) होत्रानै सानगोन जे, गुबुनफार्से, दिनैनि सुबुडा जारिमिनारि-सानसिजों बांद्राय बोनथुमजानाय, जेब्ला, बेराफार्सेथि, जारिमिननि जिउ दाहारा गावनो डेड पास्ट (dead past) आरो सानबोलाउरि इयुनि गोजेराव रानथेलांबाय । जेरैबादि गोजावलांनय सुबुडा दैजों सोमोन्दो लाखिनानै गावखौ फसंनो हाया, थिक बेबादि रोखोमनो, जाय सुबुडा जारिमिनजों बांद्राय बोनथुमजानाय बेबादि सुबुडा समनि गुबै (essence) खौ मिथिया । बियो जारिमिनजों गोहोम खोख्लैजानाय जानो हागौ नाथाइ बियो गावनि जिउ आरो गोथौ नि साखि जानो हाया । जारिमिना मा ओंथि दड बे बहुमाव जाय सुबुंनि साखि जानो हाया ! बेनो जाहोना मानो गोदान मानसिनि थाखाय जारिमिननि मोन्दांथिया खोमसि फोथायनायनि आयदा जाखो जेराव बियो आथिखालखौ गारनानै इयुनि ओंथिखौ नागिरनो गिदिं फिननाय नंलिया । नाथाइ आथिखालखौ एंगारनाया हाथाव ने ? आथिखाल मानसिनि मिरू बिन्दो नडा नामा, जेरावनिफ्राइ मानसिया गावनि थैसुलाब्लानो जारिमिननि बिखायाव जायगा आवज्जि दों । गुबुन फार्से, बियो जारिमिनाव गोथाडै थांनो थायो ।

बिनि सोहैनांगौ थावनिया गावनि आंगोनि आगुवा गुदि (गुबै) ब्लाबो, मानसिनि गासिबो इयुनि बागै गियान होयो, जाय मानसिनि Doctrines जों सोमोन्दो (linked) थानायखौ जुदा जाथावखौ सोलायो ।

(517 सोदोब)

गोदान मुगाया खारिथि (Information) आरो बिरोंदामिननि (Technology) नि मुगा । खारिथि आरो बिरोंदामिनआ बिगियाननि थिलियाव मोनसे गोनांथार दिहुनथाय जाय सुबुंहारिखौ गोमोथाव मावफुंथायनि जोहै माहाजोन खालामबाय । जोडो भुमनि जायखिजाया खनानिफ्राय दाबसे जायगायाव जिराइनानै बेफोर बादि बिगियानारि जन्त्रनि जोहै खौरां आजावनो हायो । बे खौरां आजावनाय खाबुवा गंनै हादरनि गेजेराव थानाय जान्थाइखौ फुसुंबाय । ऐरैबादि मोनो दि गासै भुमानो सेबनानै जौनि आखाय थारखायाव थाबाय । नडामोनब्ला, मुलुकनाडारि (Globalization) आरो मुलुकनां बिदा-फंबाय सान्नाय (Universal brotherhood) ओंथिया (concepts) बिगियानारि जौगाथायनि मुगायाव जाखां बोगासिनो दड । जेब्ला लाइजाम दैथायनो थाखाय थि राहा गैयामोन बैफोर सानफोरखौ गोसोखां जायो । खौरां दै थायग्रा (messenger) नि हेफाजाबै हरलाय-लाबोलाय खालामनायमोन ।

बेयो जोबोर गोबां सम लायोमोन । दिनै बेखौ बुजिनो गोलैयै हाया माबादि गोब्राबमोन बैफोर समा ! समा सोलायबाय आरो गोदान आनजाद नायनायफोरा फारियै जागाय जेनगासिनो दड । पस्टेल, आरो टेलिग्राफ, टेलिफन आरो टेलिग्राफ राहाफोरा दावगाबाय । रादाबफोरखौ हांखोफोरनि गेजेरजों दैथाय हरनायमोन । जिउवा गोखैथिजों दाजानाय । रेडिअ' आरो टिलिभिजनआबो बेथिंजाय दावगानायखौ गोखै खालामनानै होबाय । कम्पिउटार दिहुननायनिफ्राय मोनसे गोदान सोमावसारनाया खारिथि आरो बिरोंदामिनाव जागायजेनबाय । इन्टारनेट दिहुननायनि उनाव गासै कम्पिउटारफोरखौ गंसेजों गुबुन गंसे जराइनानै गोखै सुंजावनायनि खाबु खालामबाय । गोदान सोलायनायफोरा खारिथिनि फोथाराव फैबाय आरो बावयैसोनि खौराडा जादों थियारियै आग्लाय-फिग्लाय । दिनै जायखिजाया गावनि दिहुनथायखौ भुमवि जेरावखिजाया आरो जेरावबो फोसावदिनो हायो । मानसिया दोरोडारि हाथियार बाहायालासे दावहा नांनो हायो । कम्पिउटार आरो इन्टारनेटफोरा फ्राय गासिबो न' आरो मावख'फोराव गोलैयै मोननो हायो जायनि गेजेरजों उरां जाहाज, रेलगारि, मटरगारि एबा सिनेमानि टिकेटफोरखौ गोलैयै बायनो (booked) हायो । रिजर्बिसन (reservation) खालामनायनि स्टेटास (status) खौबो नायनो हायो, लामानि ट्रफिक आरो अवस्थानि सोमोन्दै इन्टारनेट आरो म'बेलनि राहानि हेफाजाबै मिथिनो हानाय जाबाय, जों न'आव जिराइनानै गासिबो गोनांथि जानायफोरखौ बुंहरनो हायो । थार बिथिडाव बेयो बयनिखुइ बेसेन खमसिन जगा-जग आरो मिथिनायनि राहा ।

Democracy stands much superior to any other form of government in promoting dignity and freedom of the individual. Every individual wants to receive respect from fellow beings. Often conflicts arise among individuals because some feel that they are not treated with due respect. The passion for respect and freedom are the basis of democracy. Democracies throughout the world have recognised this, at least in principle. This has been achieved in various degrees in various democracies. For societies which have been built for long on the basis of subordination and domination, it is not a simple matter to recognise that all individuals are equal.

Take the case of dignity of women. Most societies across the world were historically male dominated societies. Long struggles by women have created some sensitivity today that respect to and equal treatment of women are necessary ingredients of a democratic society. That does not mean that women are actually always treated with respect. But once the principle is recognised, it becomes easier for women to wage a struggle against what is now unacceptable legally and morally.

(a) गाहायाव होनाय बाश्त्राफोरखौ मोनसे सोदोबजौ फोरमाय :

2×5=10

- (i) बर' फोरनि साहा लुनाय थाग्रा न' निमुं _____
- (ii) जि सॉनायखौ बारस'योब्ला मा जायो होननानै फोथायो _____
- (iii) फिसा जानो रोडै हिनजावखौ मा बुडो _____
- (iv) जौ सग्रा आइजेंनि मुं _____
- (v) खामखोन्दा बनखौ मा बुडो _____

(b) गाहायाव होनाय बाश्ना फान्दायफोरखौ ओंथि होनानै बाश्ना दा :

2×5=10

- (i) खरआव गं गोनां
- (ii) गुस्थि लोमै
- (iii) सालाइ रोजा
- (iv) बिगुर रोजा
- (v) आखाइ गोलाव

(c) गाहायनि थाइजा दाजाबदाखौ बाहायनानै मोननै-मोननै बाश्ना दा :

2×5=10

- (i) -जाब
- (ii) -फु
- (iii) -सुला
- (iv) -थार
- (v) -साव

(d) गाहायाव होनाय बाश्नाखौ गुवारै बेखेव :

5×2=10

- (i) आदारबो होयो नावद्राबो बुयो ।
- (ii) हासाव हाया हाबु जाया ।